

Waar zullen we het eens over hebben?

Er is veel te vertellen, maar voordat ik dat doe zal ik me kort voorstellen: Mijn naam is Peter van 't Hof, ik ben 12 ½ jaar directeur/bestuurder van de Godelinde Schoolvereniging in Hilversum...een één-pitter, van 1996 tot 2002 was ik directeur van de Hollandse school Limited in Singapore en daarvoor sinds 1980 hoofd der school en directeur op diverse scholen voor openbaar onderwijs in Zwijndrecht.

Voor mij zit het er straks op: in april word ik 65 en per 31 juli a.s. zal ik voor de laatste keer een schooldeur achter me dicht doen, als er tenminste een opvolger gevonden is tegen die tijd.

Het zal wennen zijn, want het is een mooi vak.

Waar zullen we het eens over hebben?

Keuze genoeg.

Groepsplannen, de administratieve last voor leerkrachten, samenwerkingsverbanden passend onderwijs, 21st Century Skills, Ipadscholen, op hol geslagen collega-directeuren, bovenschools management of last but not least de Inspectie ?

Laten we maar beginnen met een definitie van een school.

Een school is een instituut waar daarvoor opgeleide mensen de aan hen toevertrouwde leerlingen kennis bijbrengen.

Iemand schreef eens: Neem een stapel stenen....voeg wijsheid toe en je hebt een school...

Wijsheid zit in mensen, niet in Ipads, dus Ipadscholen zijn voldoende besproken.

Het motto van mijn school is: De Godelindeschool ontwikkelt.....

Een tweeledig motto: de school ontwikkelt zich en de school ontwikkelt anderen. Dat zijn de beide doelen van een school.

We kunnen uren discussiëren hoe een kind zich zou moeten ontwikkelen, maar als directeur van een basisschool vind ik het woord basis het allerbelangrijkste. Wij leggen het fundament voor de toekomst en die moet stevig en stabiel zijn. De term funderend onderwijs hoor je dan ook steeds meer en die term zegt alles....

Het is dus onze taak om basisvaardigheden aan te leren: lezen, taal, rekenen, schrijven en wereldoriëntatie. Als die basis goed is, kan er gebouwd worden: door het voortgezet onderwijs maar ook door het kind of de jongvolwassene zelf.

Ik kan me heel erg boos maken als ik zie dat scholen de basisvaardigheden niet zo belangrijk vinden: het kind moet zich volledig ontplooien.....

In mijn ogen heeft het daar nog een heel leven voor, maar je kunt je niet ontplooien als er geen goed fundament is of je moet voor die ontplooiing heel, heel hard knokken.

Een praktijkvoorbeeld: Een neefje van mij (inmiddels 24) zat op een Freinetschool. Prachtig onderwijs vanuit zelfgeschreven en zelfgedrukte werken. Alles kon daar op school...maar als je dyslectisch bent, heb je een probleem. In zijn rapport in groep 4 stond: In zijn lezen herken je zijn karaktertje.

Helemaal niet..... alleen maar zo dyslectisch als een deur.... Uiteindelijk van deze school gegaan met de dramatische cito-score van 512..naar vmbo-praktische leerweg. Door heel, heel hard knokken en

een lange route haalt hij eind van dit jaar zijn ALO-diploma. Hij wordt een geweldige gymleraar, want hij heeft onderwijstalent.

Ik zal vol trots bij zijn diploma-uitreiking zitten.....

Ongelooflijk dat zo'n verkeerde basis voor kan komen in ons onderwijs. Didactische verwaarlozing pur sang. Wij mogen kinderen geen kansen ontnemen door slecht onderwijs, onze taak is ze kansen te bieden.....

Basisvaardigheden aanleren dus. Basisvaardigheden die voor mij 21st Century Skills zijn. Ook in een snel veranderende wereld lijkt het me handig als je zo goed als foutloos kunt lezen, schrijven en rekenen.

Basisvaardigheden: Kinderen meenemen op de weg of aan hun haren uit het moeras slepen. Tot mijn grote vreugde is ons samenwerkingsverband passend onderwijs er achter gekomen dat kinderen op een eigen leerlijn zetten niet het gewenste resultaat heeft. Hun advies is nu om dat niet meer te doen....

Deden we al niet, want als je je gezond verstand gebruikt, dan weet je dat je een kind op een eigen leerlijn nooit voldoende aandacht kunt geven voor de instructie die nu juist dat kind zo hard nodig heeft.

Meenemen dus en opvullen wat nog niet beheerst wordt.

En, misschien nog wel het belangrijkste: hoge verwachtingen hebben van een kind.

Wat voor signaal geef je een kind mee als je het groepsprogramma loslaat:

Wij laten je los, je kunt het toch niet volgen, modder jij maar lekker door en dan zien we wel hoe ver je komt. Pedagogische verwaarlozing pur sang.....

Wij spreken kinderen op onze school aan op resultaat. Wij hebben hoge verwachtingen van ze en kunnen ze aan bepaalde verwachtingen nog niet voldoen dan ondersteunen we ze: aan de instructietafel, maar ook apart bij de remedial teacher.

Die hebben we nog en die blijft, ook als ik weg ben.....

Je kunt namelijk niet van leerkrachten verwachten dat ze in hele volle klassen, alleen begeleid door de interne begeleider, alle problemen kunnen oplossen. Dat is fysiek onmogelijk en een illusie. Daar zouden scholen en hun IB-ers eerlijk in moeten zijn.

Enkele jaren geleden heb ik getracht een actie op de rit te krijgen met betrekking tot passend onderwijs met als titel: Passend Onderwijs, een illusie.

Ik heb heel veel scholen aangeschreven en alle politieke partijen. Het is niet van de grond gekomen.....politieke partijen reageerden niet, alleen Jasper van Dijk van de SP, die het helemaal met me eens was en zelf in de Tweede Kamer terecht heeft geageerd tegen de invoering van Passend Onderwijs.

Scholen reageerden wel... altijd de directeuren en vaak ronduit vijandig. Op Facebook bereikte ik leerkrachten die wel positief waren. Zij moeten het tenslotte uitvoeren en zagen dus de bui al hangen. De actie is dus een vroege dood gestorven, passend onderwijs helaas niet.

De samenwerkingsverbanden Weer Samen Naar School zijn omgevormd tot Samenwerkingsverbanden Passend Onderwijs. Ik heb dat allemaal aangezien en vraag me werkelijk af wat er veranderd is binnen zo'n samenwerkingsverband. Dat had simpeler, efficiënter en natuurlijk goedkoper gekund.

Iedere school heeft een scan ondergaan waaruit duidelijk zou moeten worden welke zorg men aan kon. Bij ons door het Seminarium van Orthopedagogiek en we kregen het basisarrangement met de aantekening dat onze school goed was in de opvang van kinderen met een aandoening in het autistisch spectrum. Dat hadden we ze zelf verteld.

Uiteindelijk is door het samenwerkingsverband besloten dat de scans van de scholen toch niet relevant waren en is er niets mee gedaan....
Kassa!!!

Ik zie weinig gebeuren en ondertussen worden ouders met een kind dat extra aandacht nodig heeft op het verkeerde been gezet, om het netjes te zeggen....

Wat me ook zo verbaasde is dat de Amsterdam Arena volstroomde met collega's die protesteerden tegen de extra 300 miljoen die bezuinigd zou worden op passend onderwijs, terwijl we daar hadden moeten staan om te protesteren tegen de inhoud van dit gedrocht. Als we moeten kiezen tussen vorm of inhoud dan kies ik toch voor inhoud.....

Passend onderwijs is en blijft een illusie.

Een praktijkvoorbeeld:

Twee jaar geleden moest en zou onze buurjongen, met een stoornis in het autistisch spectrum, van de basisschool af, vlak voordat hij naar groep 8 zou gaan. Geen gemakkelijke jongen, met soms enorme driftbuien en een rood waas voor zijn ogen... Hij had een rugzak, maar waar die gelden aan besteed werden was niet duidelijk. Ouders mochten daarover geen vragen stellen en zeker niet meedenken... nee, hij moest weg, want de school was "handelingsverlegen". Hoezo...passend onderwijs? Directeur erbij, intern begeleider, zelfs de voorzitter van het overkoepelend bestuur..... Op de achtergrond heb ik de burens geholpen met adviezen en brieven. Door hun terechte onverzettelikhed is hij toch gebleven en groep 8 is goed gegaan.

Passend onderwijs.....alle regels en inzichten hier werden met voeten getreden. Er was geen dossier, er waren geen handelingsplannen en een verantwoording van de besteding van de rugzakgeld en al helemaal niet. De directeur heeft de ouders iets meer dan een jaar genegeerd, want ze had haar gelijk niet gekregen.

In het kader van passend onderwijs heeft iemand bedacht dat we groepsplannen moeten maken. In een groepsplan in het basisonderwijs weken beschrijf je voor 6 tot 8 voor ieder kind de onderwijsbehoefte.....

Het liefst een groepsplan voor alle vakken, maar de meeste scholen beperken zich tot rekenen en spelling.

Veelal moeten ook alle doelen vanuit de methode overgeschreven worden.

Het maken van een groepsplan is een enorme administratieve last. Ik hoor zoveel klachten van leerkrachten dat ze alleen maar hier aan toekomen en niet meer aan de voorbereiding van hun lessen.....

Het grote probleem is dat mijn collega-directeuren er voor hebben gezorgd dat het middel doel is geworden. Alles draait om groepsplannen en verantwoording...maar wat wil je weten? Je wilt weten hoe je de kinderen het best kunt begeleiden...dat is de kern. Dat je daar middelen voor gebruikt...logisch, maar laat het daarbij.

Op mijn school doen wij niet aan groepsplannen omdat we het er nut niet van inzien en is er dus nog wel tijd voor goede lesvoorbereidingen.

Wij hebben zelf een simpele lijst ontwikkeld van 1 A4-tje met CITO-resultaten en kleurcodes waardoor we precies kunnen zien of alle kinderen die in aanmerking komen voor extra aandacht die ook daadwerkelijk krijgen:

bij de RT, in de klas of de plusklas of eventueel buiten school als wij bepaalde hulp niet kunnen bieden. In de klassenmappen is per dag terug te vinden wie welke hulp krijgt en zijn de handelingsplannen voor handen.

Bingo.....en de rest is onderwijs. Want laten we eerlijk zijn: het grootste deel van een groep kan gewoon mee met de lessen uit de methodes en steekt daar bij een goede leerkracht heel veel van op.

Dat noemen we dus gewoon lesgeven...lesgeven en nog eens lesgeven.

Dat is de corebusiness van mijn team: lesgeven en ook nakijken. Op veel scholen wordt dat laatste niet of nauwelijks meer gedaan. Daar zijn verschillende redenen voor:

werkdruk (vanwege de administratieve taken) en de vraag of het nuttig is.

Op mijn school denken wij van wel: nakijken in het basisonderwijs is nog steeds erg nuttig: je hebt onmiddellijk door hoe je instructie is geweest, wie het nog niet snapt en wie dus nog geholpen moet worden...'s middags of meteen de volgende dag en niet na de volgende methodetoets waar opeens een hiaat blijkt. Dan ben je te laat.....

Een praktijkvoorbeeld:

Terwijl ik dit stukje van de speech zat te schrijven kreeg ik een whats-app binnen van een vriendin met kinderen op de basisschool, in groep 4 en 5. Foto's van half of niet nagekeken schoolwerk, waar ze zich dood aan ergert en terecht. Helemaal niet nagekeken is dan nog minder erg dan een groot aantal fouten laten zitten door te snel scannen...dan geef je een totaal verkeerd signaal af. "Ik had maar 2 fout, mama." En mama moet dan zeggen dat de werkelijkheid wat minder rooskleurig is.....daar zijn mama's niet voor, maar juffen of meesters.

Kinderen zijn geen watjes, kinderen vinden leren leuk en willen dat graag goed doen en kunnen dus best tegen een stootje als ze nog even geholpen moeten worden. Kinderen lopen weg mét juffen en meesters die dat doen en lopen weg bij meesters en juffen die dat niet doen.

Wat schetste mijn verbazing: in een laatste bijeenkomst van ons samenwerkingsverband werd aangedrongen op het geven van directe feedback aan kinderen. Mijn IB-er vroeg wat daarmee bedoeld werd.

Ja, uh....dat kwam eigenlijk neer op het nakijken van het werk. Ook hier bingo...we krijgen weer gelijk. Komt het dan toch nog goed?

Het gaat ons niet om gelijk, het gaat ons om gezond verstand.... Als je als directeur ziet dat de administratieve druk door iets wat je hebt ingevoerd te groot wordt en ziet dat mensen hun lessen dus niet meer kunnen voorbereiden, dan moet je gaan nadenken.....niet over Marzano of 21st Century Skills, maar over je organisatie en de keuzes die je hebt gemaakt. Dat gebeurt niet of te weinig en in ieder geval te laat.

Iedereen hobbelt maar achter elkaar aan en kritische noten.....ik hoor ze niet.

Ik sprak in een directieoverleg over het boek "Meester Mark draait door", van een journalist die tijdens zijn deeltijdopleiding BAPO al weer uit het onderwijs is gestapt door slechte ervaringen. Misschien zou het nooit een goede meester zijn geworden, ik weet het niet, maar hij legt de vinger wel op de vele zere plekken.

De reactie van een aantal van mijn collega's was ronduit stuitend.....geen enkele zelfreflectie. Die man was niet geschikt, hij deugde niet en het werd lacherig afgedaan.

Don't shoot the messenger, collega's. Ga bij jezelf te rade...hoe is het op mijn school geregeld? Kan ik iets leren van dit boek?

Is mijn IB-er iemand waar het team op kan rekenen of betekent de afkorting IB-er niet intern begeleider, maar irritante bemoeial? Dat leeft in veel wandelgangen en daar heb je je voelsprietten voor nodig. Daar moet je als directeur actie ondernemen....

Ik heb Meester Mark van der Werf op mijn school gesproken en hem uitgelegd dat wij het anders doen en dat dat kan, inspectie of geen inspectie. Gelukkig heeft Sander Dekker ook met hem gesproken en ik moet zeggen dat deze staatssecretaris wel goed kan luisteren naar het veld en met het veld bedoel ik de juffen en de meesters in het land. In zijn interview met de Volkskrant in december was hij helder: Je moet niet zeuren.....

Als je vindt dat er op school dingen gedaan moeten worden, waardoor je je werk niet meer optimaal kunt doen of voorbereiden moet je dit bespreekbaar maken.

Alle scholen hebben de letterlijke tekst op een sticker ontvangen via een gratis onderwijstijdschrift. Geen enkele leerkracht die ik heb gesproken (buiten mijn eigen team) kende de sticker..... iets te confronterend misschien?

Bij ons is hij op de tafel in de personeelskamer geplakt want mijn leerkrachten moeten het doen en als ze tegen problemen aanlopen moet dat bespreekbaar zijn.....daar ben ik niet bang voor, want ik werk met professionals.

Mijn leerkrachten moeten het doen, ik kan heel interessant in mijn kamer plannen zitten bedenken maar in de groep moet het gebeuren. Daarom sta ik ook nog steeds voor de klas, 14 dagen per jaar in groep 8 en woensdag om de week in groep 6. Met mijn voeten in de klei, dat houdt me scherp. En het is leuk, gewoon heel leuk.....

Ik vraag me af hoe top-down veel scholen zijn.

Veel directeuren denken vaak heel democratisch te beslissen, maar ik geloof er niets van. Men verschuilt zich achter van bovenaf opgelegde regels en voert door wat niet doorgevoerd zou moeten worden. Denk zelf na....en sta daar voor, bij de ouders, bij de Inspectie en desnoods bij de staatssecretaris.....

Bovenschools management doet daar ook geen goed aan..... Ook in het basisonderwijs zie je steeds meer megalomane schoolbesturen en bestuurders.

Ook in het basisonderwijs zie je stichtingen bijna omvallen vanwege de kosten. Nogal logisch...wat kosten al die managementlagen niet en het bestuursbureau met diverse medewerkers.

Organisaties met een waterhoofd en ja...dan moet er bezuinigd worden op bijvoorbeeld remedial teaching, nogal logisch. Of er kan voorlopig geen nieuw personeel meer worden aangenomen totdat de organisatie weer financieel gezond is. Wie zijn de dupe?...De kinderen.

Ik hoor er niemand over...ja, de pers als er weer een ROC teveel heeft gespendeerd en omvalt. Er is niets onoirbaars gebeurd, maar de bestuurders hadden het wel wat hoog in de bol, is dan het commentaar....

Dat wisten we toch al...waarom schaffen we deze megalomane organisaties niet af?

En dan toch inderdaad "last but not least" : de onderwijsinspectie:

In Nederland kennen we geen wettelijk landelijk onderwijscurriculum, maar we hebben er wel een: het toezichtkader van de Inspectie.

Wat de Inspectie in mijn ogen moet doen: zeer zwakke en zwakke scholen helpen om zo snel mogelijk op niveau te komen en niet alleen af te rekenen op resultaten. Wat de Inspectie in mijn ogen niet moet doen: zich met de inhoud van het onderwijs op mijn school bemoeien. Als ik goede resultaten kan aantonen en de weg daar naar toe is anders dan de Inspectie voor ogen heeft...is dat hun probleem, niet het mijne. Dan maar een rood bolletje.

Voorbeeld: Als wij er als school niet voor kiezen om veel coöperatieve werkvormen in te voeren tijdens de lessen in de basisvaardigheden, dan is dat een bewuste keuze. Daar kun je het mee eens zijn of niet, maar daar mag je geen oordeel aan hangen bij goede resultaten. Dat doet de Inspectie wel en dus wordt de keuze gemaakt dat ik het fout zie en dat de Inspectie het goed ziet.

Daar valt nog wel het een en ander op af te dingen in mijn ogen.

Ik heb dikwijls getracht hierover een gesprek aan te gaan met de bezoekende Inspecteur, maar helaas....

Ik beschouw mijn school als excellente school, maar heb het predicaat niet en wil het ook niet eens. We zouden het waarschijnlijk ook niet krijgen omdat we niet aan alle regeltjes voldoen...dus laat maar zitten.

De laatste keer kregen we twee onvoldoendes op zorggebied voor iets wat niet goed te vinden was. De vriendelijke dame gaf aan dat ze dat heel moeilijk vond: een bevlogen directeur en een bevlogen adjunct-directeur, wij deden er toe als school en toen ze de deur uit ging zei ze: Je kind zal toch het geluk hebben om op zo'n school te zitten....

Maar de bolletjes bleven rood.....en eerlijk gezegd: het zal me worst wezen....maar motiverend is het niet.

Waar gaat het nu uiteindelijk om in het onderwijs:

Een goed team, dat er voor elkaar is, dat de lessen goed voorbereid, het werkt nakijkt, dat meer dan uitstekend lesgeeft, zelf de Cito-toets van groep 8 kan maken, foutloos kan spellen en met hart en passie werkt met kinderen. Dat alles in een goed onderhouden gebouw met de beste methodes en met een aantoonbaar uitstekend resultaat.

Directeuren zijn er voor om dat primaire proces te leiden en te faciliteren, meer is het niet.

Mooier hoeft het niet te maken....

Het is al mooi genoeg.

Het is zelfs prachtig, iedere dag weer, al 43 jaar!